

Nr 77.

Av herrar Wagnsson och Pauli, med förslag till ändrad lydelse av § 6, 9:e stycket och § 16 riksdagsordningen.

Då riksdagen åren 1918 och 1919 genomförde författningsrevisionen, väckte detta allmän tillfredsställelse bland landets arbetare och småfolk och otvivelsaktigt ställdes vårt land genom denna reform bland de främsta av världens demokratiska stater. I ett hänseende var dock den allmänna tillfredsställelsen något blandad och detta gällde rösträttsåldern. Även om man kunde förstå de skäl, som anfördes för fastställande av rösträttsåldern till 23 år för rösträtt till andra kammaren och kommunal rösträtt i allmänhet, har man aldrig kunnat rätt fatta och förstå de skäl, som anfördes för fastställande av 27-årsåldern vid landstingsmannaval. Vid införande av denna höga ålder genom kompromissen 1918 åberopades, som skäl därför, att man därigenom skulle bidra till bibehållande av artskillnad mellan kamrarna, och vid ärendets behandling senare har konstitutionsutskottets majoritet och de, som talat för bibehållande av denna höga ålder, endast och allenast åberopat detta skäl för sin ståndpunkt. Det torde även vara omöjligt att finna något annat, ty orimligheten i att föreskriva en högre åldersgräns för rösträtt till landstinget än till riksdagen, ja till och med högre än åldersgränsen för valbarhet till densamma, är ändock så uppenbar, att ingen kan med sakliga skäl, utom det ovannämnda, försvara detsamma.

Går man emellertid att närmare granska detta enda skäl, skall man, kanske med någon förvåning, finna, att den skillnad, som nu gäller mellan rösträttsåldern vid landstingsmannaval och kommunala val, icke alls har den verkan, som man åsyftat, beträffande artskillnaden mellan kamrarna.

En granskning av röstsiffrorna i de städer, som välja elektorer för förstakammarval, är därvid rätt så belysande. Här nedan införes en uppställning över elektorsvalen i dessa städer upptagande under A. antalet valda elektorer för de olika partierna samt under B. det antal elektorer, som skulle ha valts därest de vid stadsfullmäktigeval avgivna rösterna legat till grund för elektorsvalet.

Städer		H.	L.	F.	S.	K.	Summa
Stockholm	A.	39	5	4	44	8	100
	B.	39	5	4	43	9	100
Göteborg	A.	21	7	—	28	4	60
	B.	18	10	—	25	7	60
Norrköping	A.	5			7		12
	B.	5			7		12
Malmö	A.	10			15		25
	B.	10			15		25
Hälsingborg	A.	4		2	6		12
	B.	6			6		12
Gävle	A.	3		1	4		8
	B.	3		1	4		8

En jämförelse av partiproportionen vid landstingsmannaval och kommunalfullmäktigeval är givetvis betydligt vanskligare och endast i de fall, då val av landstingsmän och kommunalfullmäktige skett å samma dag, kan en sådan jämförelse ha något värde. Några stickprov, som i detta hänseende gjorts, ha givit i huvudsak enahanda resultat, som beträffande elektorsvalen i de större städerna.

Erfarenheten har sålunda visat, vad som tidigare från socialdemokratiskt håll framhållits, att det icke är genom dessa olika åldersgränser man åstadkommer artskillnaden mellan kamrarna, och då synes det ej heller föreligga något som helst skäl att motsätta sig en enhetlig åldersgräns för såväl politisk som kommunal rösträtt. Därmed skulle även göras en stor tjänst åt alla valförrättare och upprättare av röstlängder, vilka därigenom skulle besparas betydande arbete och anledningen till en hel del trassel och misstag undanröjas.

Var sedan åldersgränsen skall dragas, kan ju sägas vara en lämplighetsfråga, men då vi sedan gammalt ha en åldersgräns för medborgarnas myndighetsförklaring i ekonomiskt och annat hänseende, nämligen 21 år, synes denna åldersgräns jämväl beträffande politisk och kommunal rösträtt böra tillämpas. I detta hänseende ha skälen för och emot en sänkning av rösträttsåldern så många gånger framförts, att de äro allt för väl kända för att ånyo behöva upprepas. Vi vilja endast framhålla, att även om man måste erkänna, att dessa yngre årsklasser i allmänhet icke inneha samma mognad och livserfarenhet, som de äldre, besitta de i stället något annat, som är nog så behövt för det kommunala och politiska arbetet, nämligen entusiasm och skaparlust, vilket de gamla i många fall förlorat. Det synes oss därför lämpligt sänka åldern såväl beträffande politisk som kommunal rösträtt till året efter fyllda 21 år.

Vid borttagande av åldersskillnaden vid landstings- och stadsfullmäktigeval, synes det böra tagas under övertvägande huruvida ej elektorsinstitutionen för städer, som ej deltaga i landsting, kan avskaffas. Emellertid kräver detta så betydande omarbetningar av såväl riksdagsordningen som vallagen, att det

knappast kan vara rådligt för en enskild motionär att verkställa desamma. Det torde därför, vid en förändring av rösträttsåldern i här berört avseende, överlämnas åt Kungl. Maj:t att utreda frågan huruvida elektorsinstitutionen kan avskaffas eller valet av elektorer förenklas.

Vid förändring av rösträttsåldern kräves ändring förutom i riksdagsordningen jämväl i vallagen samt kommunallagarna, varom förslag framställles i särskilda motioner.

Beträffande riksdagsordningen hemställes,

att riksdagen måtte såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

F ö r s l a g
till ändrad lydelse av § 6, 9:e stycket samt 16 §
riksdagsordningen.

§ 6.

9) Valrätt vid elektorsval tillkommer en var i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad.

§ 16.

Valrätt tillkommer en var man och kvinna, som är svensk undersåte och senast under näst föregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Valrätt må -----
----- före valet inträder.

Stockholm den 20 januari 1928.

Ruben Wagnsson.

Ivan Pauli.

